

V Bruseli 1. októbra 2020
(OR. en)

11225/20
ADD 8

JAI 751
FREMP 81
AG 45
POLGEN 168

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Jordi AYET PUIGARNAU, riaditeľ, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	30. septembra 2020
Komu:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	SWD(2020) 307 final
Predmet:	PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE Správa o právnom štáte 2020 Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Grécku Sprievodný dokument K OZNÁMENIU KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV Správa o právnom štáte 2020 Situácia v oblasti právneho štátu v Európskej únii

Delegáciám v prílohe zasielame dokument SWD(2020) 307 final.

Príloha: SWD(2020) 307 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 30. 9. 2020
SWD(2020) 307 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

Správa o právnom štáte 2020 Kapitola o situácii v oblasti právneho štátu v Grécku

Spríevodný dokument

K OZNÁMENIU KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Správa o právnom štáte 2020 Situácia v oblasti právneho štátu v Európskej únii

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 300 final} - {SWD(2020) 301 final} -
{SWD(2020) 302 final} - {SWD(2020) 303 final} - {SWD(2020) 304 final} -
{SWD(2020) 305 final} - {SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 308 final} -
{SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} - {SWD(2020) 311 final} -
{SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} - {SWD(2020) 314 final} -
{SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} - {SWD(2020) 317 final} -
{SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} - {SWD(2020) 320 final} -
{SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} - {SWD(2020) 323 final} -
{SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final} - {SWD(2020) 326 final}

ZHRNUTIE

Grécko prijalo značný počet reforiem súdnictva iniciovaných v súvislosti s troma programami makroekonomických úprav. Reformné aktivity zahŕňali zmeny organizácie súdov, opatrenia na zlepšenie riadenia súdov, rozšírenie využívania nástrojov informačných technológií na súdoch a podporu mechanizmov alternatívneho riešenia sporov. Výsledky realizácie reforiem sú však zmiešané a justičný systém naďalej čelí výzvam vzhľadom na jeho kvalitu a efektívnosť. Prebiehajúce úsilie na zabezpečenie účinnej realizácie nedávnych reforiem a ďalší pokrok v digitalizácii justičných systémov sú obzvlášť dôležité v záujme dosiahnutia konkrétnych výsledkov.

Grécko sa za posledné roky pustilo do širokého spektra protikorupčných reforiem a pokračuje vo vykonávaní komplexného vnútroštátneho protikorupčného plánu. Vyvinulo sa úsilie na zefektívnenie inštitucionálneho rámca a na zlepšenie koordinácie rôznych agentúr a orgánov poverených bojom proti korupcii. Je zavedený moderný právny rámec pre majetkové priznania a financovanie politických strán, ale realizácia stále ukazuje určité nedostatky. Niektoré prekážky trestného stíhania veľkej korupcie boli odstránené ústavným preskúmaním v roku 2019, keďže boli upravené postupy týkajúce sa režimov imunity a premlčania. Revízia trestných právnych predpisov z júna 2019 vyvolala niekoľko otázok, predovšetkým pokiaľ ide o kriminalizáciu úplatkárstva. Zatiaľ čo následnými revíziami sa táto situácia napravila, negatívne ovplyvnila prebiehajúce prípady. Lobizmus v Grécku zostáva do značnej miery neregulovaný a rámec ochrany pre oznamovateľov je neúplný.

Ústava poskytuje ochranu slobody prejavu a právo na prístup k verejným informáciám. Sú zavedené štruktúry na zabezpečenie plurality médií a tlačových práv. Existujú však určité otázky, pokiaľ ide o účinnosť pravidiel zameraných na zabezpečenie transparentnosti vlastníctva médií. Hlavné obavy vzbudzujú nedostatočné mechanizmy zabezpečenia dodržiavania profesionálnych štandardov v žurnalistickej praxi a neisté pracovné podmienky pre žurnalistov, ktoré vyplývajú okrem iného z hospodárskej a finančnej krízy.

Grécky systém bŕzd a protiváh čelí v praxi určitým výzvam. Za posledné roky bol pod značným tlakom hlavne proces prijímania zákonov, predovšetkým pre dôsledky hospodárskej a finančnej krízy. Zásady lepšej právnej regulácie sa nedodržiavali úplne, ale komplexné právne predpisy, ktoré boli nedávno prijaté v tejto oblasti a postupne sa vykonávajú, sa zameriavajú práve na riešenie týchto problémov. Základné a ústavné práva sú chránené prostredníctvom súdov a nezávislých orgánov. V Grécku nie je žiaden osobitný podporný rámec pre občiansku spoločnosť a niektoré organizácie občianskej spoločnosti, ktoré sa venujú oblasti migrácie, vyjadrili znepokojenie, že priestor občianskej spoločnosti pre pôsobenie v praxi sa zužuje.

I. JUSTIČNÝ SYSTÉM

Systém súdnictva v Grécku je založený na rozdelení medzi bežné občianske a trestné sudy a správne sudy. Neexistujú žiadne samostatné obchodné, pracovné, finančné sudy ani sudy pre oblasť sociálneho zabezpečenia. Všetky takéto prípady patria pod bežnú jurisdikciu občianskych alebo správnych súdov. Občianske sudy sú usporiadané do 154 magistrátnych súdov, 63 súdov prvého stupňa, 19 odvolacích súdov a Najvyššieho súdu, ktorý je kasačným súdom. Trestné sudy sú usporiadané do 41 súdov pre menej závažné trestné činy, 63 súdov prvého stupňa, 19 odvolacích súdov a Najvyššieho súdu. Správne sudy sú usporiadané do 30 správnych súdov prvého stupňa, 9 správnych odvolacích súdov a Rady štátu. Grécka ústava predpokladá aj určitý počet špecializovaných súdov¹. Na niektorých súdoch boli založené osobitné oddelenia pre konkrétne záležitosti, napr. pre námorné spory a spory týkajúce sa ochranných známk a duševného vlastníctva. Auditorský súd má duálny charakter, čiastočne koná ako súd a čiastočne ako správny orgán poverený auditom verejných účtov². Neexistuje žiaden formálny ústavný súd a všetky grécke sudy majú právomoc preskúmať ústavnosť právnych predpisov. Sudcovia a prokurátori tvoria konsolidovaný orgán „magistrátov“, ktorý podlieha systému náboru, kariérneho postupu, práv a povinností, ktorý je prevažne rovnorodý pre všetkých. Grécky systém sa skladá výhradne z kariérnych sudcov a prokurátorov. Sú vymenúvaní do občianskych a trestných jurisdikcií alebo správnych súdov. Pokiaľ ide o orgány zodpovedné za trestné stíhanie, tie sú usporiadané do 63 prokuratúr na súdoch prvého stupňa, 19 prokuratúr odvolacích súdov a Generálnej prokuratúry Najvyššieho súdu. Okrem toho existuje aj prokurátor pre hospodárske a finančné trestné činy a prokurátor pre korupčnú trestnú činnosť. V Grécku je 63 advokátskych komôr, jedna v sídle každého súdu prvého stupňa.

Nezávislosť

Tri odbory súdnictva majú vysokú úroveň samosprávy. Existujú tri najvyššie súdne rady, jedna na každý z hlavných odborov súdnictva³. Exekutíva a legislatúra nie sú v zložení týchto orgánov zastúpené⁴. Tieto rady rozhodujú o vymenovániach, povýšeníach, presunoch a dočasných preloženiach sudcov v príslušných odboroch súdnictva a prokurátorov, pokiaľ ide o súdnu radu občianskej a trestnej justície. Pokiaľ ide o najvyššie pozície sudcov a prokurátorov v Grécku, ako sú predseda a podpredseda Súdnej rady Najvyššieho súdu, v gréckej ústave sa stanovuje, že vymenovanie sa vykonáva na základe prezidentského dekrétu po predložení návrhu Rady ministrov. Toto bolo vystavené určitej kritike Skupiny

¹ Európsky portál elektronickej justície, justičné systémy v členských štátoch – Grécko.

² Auditorský súd, jeden z troch najvyšších súdov, má výlučnú právomoc vykonávať audit štátnych výdavkov a súvisiacich prípadov, napríklad prípadov vyplývajúcich z auditu neoprávneného nárastu majetku osôb povinných podávať majetkové priznanie (uvedené v článku 1 zákona č. 3213/2003), a vyvodit' náležitú finančnú zodpovednosť.

³ Špecializované sudy zriadené v súlade s ústavou takisto môžu mať svoju vlastnú súdnu radu.

⁴ Zloženie troch najvyšších súdnych rád (jedna pre občianske a trestné súdnictvo, jedna pre správne súdnictvo a jedna pre Auditorský súd) sa skladá z predsedu príslušného súdu (Najvyšší súd, Rada štátu a Auditorský súd v danom poradí) a členov tohto súdu vybraných losovaním, ako aj z dvoch sudcov z príslušného odboru súdnictva (bez práva voliť); okrem toho medzi členov najvyššej súdnej rady pre občianske a trestné súdnictvo patrí aj prokurátor a dvaja zastupujúci prokurátori Najvyššieho súdu, zatiaľ čo členom najvyššej súdnej rady pre správne súdnictvo je generálny štátny komisár, ktorý slúži v Rade štátu, a členom najvyššej súdnej rady pre Auditorský súd je príslušný komisár Auditorského súdu (pozri článok 90 ods. 1 – 4 ústavy v spojení s článkami 67, 72 a 78 zákona 1756/1988 – Kódex organizácie súdov a stavu magistrátov). Predpokladá sa posilnenie zloženia vyššie uvedených rád vzhľadom na povýšenia na vyššie posty, teda do funkcií na Najvyššom súde (sudcovia a prokurátori), v Rade štátu a na Auditorskom súde (na posty kancelára a generálneho komisára) a na odvolacom súde (na posty predsedov a prokurátorov sekcie).

štátov Rady Európy proti korupcii (GRECO), ale Grécko dosiaľ príslušný rámec nezmenilo⁵. Zmena metódy výberu by si vyžadovala aj revíziu ústavy vzhľadom na to, že spôsob vymenovania na dotknuté súdy sa predpisuje ústavou⁶.

Úroveň vnímanej nezávislosti súdnictva je priemerná. V rámci širokej verejnosti 53 % považuje nezávislosť súdnictva za pomerne a veľmi dobrú, pričom tento podiel sa za posledné roky znižuje. Zodpovedajúci údaj v rámci spoločností je 51 % a je stabilný⁷.

Kvalita

Za posledné roky sa začalo s vykonávaním značného počtu reforiem v súvislosti s programami makroekonomických úprav, výsledky ich realizácie sú však zmiešané. Reformné aktivity zahŕňali okrem iného aj tieto zmeny organizácie súdov: zníženie počtu magistrátnych súdov, opatrenia na zlepšenie riadenia súdov a na zrýchlenie výkonu spravodlivosti, rozšírenie využívania nástrojov informačných technológií (IT) na súdoch⁸, zavedenie podporovanie alternatívnych mechanizmov riešenia sporov, revízia kodifikovaných znení veľmi dôležitých právnych predpisov⁹, ako aj začatie reformovania a konsolidácie komplexného legislatívneho rámca¹⁰. Realizácia reformy však zatiaľ priniesla zmiešané výsledky. Zostáva niekoľko výziev, ako sú nedostatočná dostupnosť informácií online o systéme súdnictva pre verejnosť, nedostatočné opatrenia na zabezpečenie strojovej čitateľnosti súdnych rozhodnutí alebo nedostatočné vykonávanie prieskumov medzi účastníkmi konaní alebo príslušníkmi právnického povolania¹¹. Zaznamenali sa však zlepšenia, napríklad pokiaľ ide o dostupnosť prostriedkov na elektronické podávanie vecí alebo na monitorovanie jednotlivých štádií konania a o propagáciu a stimulovanie používania alternatívnych metód riešenia sporov¹². Orgány oznámili aj pozitívne trendy, pokiaľ ide o využívanie mediácie pri obchodných a rodinných/rodičovských sporoch¹³. Pokiaľ ide o zdroje, zdá sa, že všeobecné výdavky vlády na justičný systém pokrývajú takmer výhradne mzdy a platy¹⁴.

Grécko v súvislosti s pandémiou COVID-19 vyvinulo úsilie na zrýchlenie digitalizácie verejnej správy¹⁵. V máji 2020 ministerstvo spravodlivosti v spolupráci s ministerstvom digitálnej správy sprístupnilo digitálne/elektronické vydávanie 15 osvedčení, ako sú rôzne

⁵ GRECO, štvrté kolo hodnotenia – správa o plnení odporúčaní, odsek 57, kde sa konštatuje, že tieto pozície podliehajú potenciálne silnému vplyvu exekutívy, a odporúča sa revidovať metódu výberu na najvyššie pozície sudcov a prokurátorov s cieľom začleniť do procesu partnerov.

⁶ Ústava Grécka, článok 90 ods. 5. Parlament vo februári 2019 zamietol revíziu tohto ustanovenia.

⁷ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2020, obrázky č. 44 a 46. Úroveň vnímanej nezávislosti súdnictva sa kategorizuje takto: veľmi nízka (menej ako 30 % respondentov považuje nezávislosť súdnictva za pomerne dobrú a veľmi dobrú), nízka (30 – 39 %), priemerná (40 – 59 %), vysoká (60 – 75 %), veľmi vysoká (nad 75 %).

⁸ Technickú podporu poskytuje Európska komisia v rámci programu na podporu štrukturálnych reforiem pre grécke ministerstvo spravodlivosti, pokiaľ ide o zlepšenie správy súdov a modernizáciu systému na hodnotenie a povyšovanie sudcov.

⁹ Občiansky súdny poriadok, trestný poriadok, kódex správnych procesov, správny poriadok, štatút Auditorského súdu, rokovací poriadok Auditorského súdu, trestný zákonník, insolvenčný poriadok, kódex výkonu spravodlivosti a štatút magistrátov (prebieha) a kódex justičných zamestnancov (prebieha).

¹⁰ Ďalšie podrobnosti: Európska komisia, Správa o krajine za rok 2019 – Grécko, SWD(2019) 1007 final, s. 57 – 58; Správa o krajine za rok 2020 – Grécko, SWD(2020) 507 final, s. 62.

¹¹ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2020, obrázky č. 22, 29, 31, 41.

¹² Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2020, obrázky č. 27, 30.

¹³ Informácie získané v kontexte návštevy Grécka.

¹⁴ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2020, obrázok č. 34.

¹⁵ Grécko v kontexte pandémie COVID-19 nevyhlásilo núdzový stav.

osvedčenia v oblasti dedičstva¹⁶ a obchodného práva, prostredníctvom existujúcej siete Centier služieb občanom. Zjednotilo sa aj 20 osvedčení súvisiacich s insolvenčným právom do jedného osvedčenia, ktoré je elektronicky dostupné zo Všeobecného obchodného registra.

Orgány nedávno spustili iniciatívu na vytvorenie špecializovaných komôr na občianskych a správnych súdoch. Nové komory by sa zaoberali konkrétnymi kategóriami vecí, ako sú veci zahŕňajúce nároky na náhradu škody na základe porušenia vnútroštátnych právnych predpisov a právnych predpisov EÚ týkajúcich sa elektronickej komunikácie, energie a ochrany osobných údajov¹⁷. Medzi členmi právneho spoločenstva prebieha diskusia o systematickejšej reforme súdnej mapy na lepšie zohľadňovanie súčasnej demografie, rozvoja informačných a komunikačných technológií a iných relevantných parametrov¹⁸.

Efektívnosť

Justičný systém naďalej čelí výzvam vzhľadom na jeho celkovú efektívnosť. Súdne štatistiky ukazujú, že najmä systém občianskych súdov naďalej čelí otázkam efektívnosti, pretože čas potrebný na vyriešenie sporových občianskoprávných a obchodných konaní na prvom stupni sa opäť zvýšil (559 dní v roku 2018 v porovnaní so 479 dňami v roku 2017)¹⁹. Okrem toho produktivita súdov prvého stupňa klesá, pokiaľ ide o mieru vyšetrenia vecí pri sporových občianskoprávných a obchodných konaniach (86,3 % v roku 2018 v porovnaní s 96,0 % v roku 2017)²⁰, čo znamená, že Grécko je vystavené jasnému riziku nahromadenia nových nevybavených prípadov²¹. Zainteresované strany identifikovali rad procesných otázok, ktoré sa mali vyriešiť reformou Občianskeho súdneho poriadku, ale pretrvávajú dodnes. Tieto otázky sa týkajú napríklad trvania sporových občianskoprávných a obchodných konaní alebo exekučných konaní. Prebieha práca na správe o vykonávaní Občianskeho súdneho poriadku a sformulovalo sa už niekoľko odporúčaní²². Zainteresované strany oznámili, že trestné súdnictvo takisto čelí podobným problémom a nadmerným prieťahom v spracúvaní vecí²³. V odbore správnych súdov sa pokračuje v zlepšovaní výkonnosti, pričom sa udržiava vysoká miera vyriešenia vecí (163,5 % v roku 2018), skracuje sa čas potrebný na vyriešenie správnych sporov na prvom stupni a znižuje sa počet existujúcich nevybavených prípadov tým, že sa vyrieši viac prípadov, ako ich pribudne²⁴. Čas potrebný na vyriešenie správnych vecí na prvom stupni (601 dní v roku 2018) aj počet prebiehajúcich konaní však zostáva pomerne vysoký²⁵.

¹⁶ Komuniké ministerstva spravodlivosti z 25. mája 2020.

¹⁷ Európska komisia, Správa o sprísnenom dohľade z mája 2020, s. 28 a 106.

¹⁸ Pikrammenos, „Súdne územné plánovanie: voľba zákonodarcu s veľkým významom pre systém súdnictva“, v: „Spravodlivosť v Grécku“, Dianeosis 2019 („Δικαστική Χωροταξία: επιλογή του νομοθέτη με μειζονα σημασία για το δικαστικό σύστημα“, στο συλλογικό έργο „Η Δικαιοσύνη στην Ελλάδα“, Διανέοσις 2019).

¹⁹ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2020, obrázok č. 6.

²⁰ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2020, obrázok č. 11.

²¹ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2020, obrázky č. 11 a 14.

²² Európska komisia, Správa o sprísnenom dohľade z mája 2020, inštitucionálny dokument č. 127, s. 73.

²³ Príspevok organizácie Transparency International k Správe o právnom štáte 2020, s. 11. Podľa informácií získaných v kontexte návštevy Grécka to pravidelne zapríčiňuje, že prípady prečinov sa uzavrujú *ad-hoc* legislatívnymi opatreniami, čo *de facto* vedie k beztrestnosti pre širokú škálu prečinov (pozri napr. článok 63 zákona 4687/2020 ako nedávny príklad takejto praxe).

²⁴ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2020, obrázky č. 12, 8, 15.

²⁵ Porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2020, obrázky č. 9, 15.

II. PROTİKORUPČNÝ RÁMEC

Grécko pripravilo komplexný protikorupčný strategický rámec, národný protikorupčný akčný plán. V roku 2019 bol s cieľom zlepšiť spoluprácu a koordináciu medzi jednotlivými orgánmi auditu a kontrolnými orgánmi zriadený Národný úrad pre transparentnosť, ktorý dohliada na vykonávanie plánu. Za posledné roky krajina podnikla niekoľko krokov na revidovanie svojho protikorupčného právneho rámca. Posledným ústavným preskúmaním v roku 2019 sa upravil režim imunity pre poslancov parlamentu a ministrov. Aktuálne sa vykonáva niekoľko protikorupčných právnych predpisov, ktoré boli revidované v posledných rokoch, ako napríklad v oblasti financovania politických strán a majetkových priznaní. Pokiaľ ide o priznania, v súčasnosti je plne funkčný online systém na ich podávanie. V súčasnosti sa diskutuje o režime ochrany oznamovateľov. Lobizmus zostáva neregulovaný.

Zatiaľ čo v roku 2012 Grécko v Indexe vnímania korupcie organizácie Transparency International dostalo 36 bodov zo 100, jeho výsledok sa v roku 2019 zlepšil na 48 bodov zo 100²⁶, čím sa zaradilo na 17. miesto v EÚ a 60. miesto celosvetovo. 95 % respondentov posledného prieskumu Eurobarometra o korupcii sa domnieva, že korupcia je v ich krajine rozšírená (priemer EÚ: 71 %) ²⁷. 95 % podnikov považuje korupciu za rozšírenú a viac ako polovica (58 %) tvrdí, že korupcia predstavuje problém pri podnikaní²⁸. Ďalej 36 % ľudí sa domnieva, že počet úspešných trestných stíhaní je dostatočný na to, aby odradil ľudí od korupčných praktík (priemer EÚ je 36 %), a 20 % spoločností – v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 31 % – je presvedčených, že osoby a podniky pristihnuté pri podplácaní vysokopostaveného úradníka sú primerane potrestané.

Nedávno sa uskutočnila revízia trestných právnych predpisov a plánujú sa určité ďalšie zmeny. Za posledné roky Grécko uskutočnilo niekoľko krokov s cieľom revidovať svoj protikorupčný legislatívny rámec, kriminalizovať korupčné trestné činy a zaviesť primerané a odrádzajúce sankcie. Zmeny schválené v júni 2019, ktorými sa závažnosť trestného činu aktívnej korupcie znížila na úroveň prečinu a znížila sa aj súvisiaca sankcia, boli v novembri 2019 zrušené. Toto zrušenie bolo reakciou na obavy vyjadrené Skupinou štátov proti korupcii (GRECO) a Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), ktorá v tejto veci vydala aj rad odporúčaní²⁹. Z dôvodu zásady *lex mitior*³⁰ uplatniteľnej v gréckom trestnom práve to však ovplyvní niekoľko prebiehajúcich konaní z dôvodu skrátenia premlčania alebo zhovievavejších sankcií³¹.

Posilnila sa spolupráca a koordinácia medzi jednotlivými orgánmi auditu a kontrolnými orgánmi. Národný úrad pre transparentnosť, ktorý bol zriadený v auguste 2019³², zlúčil šesť dovtedy samostatných orgánov auditu pod svoju strechu s cieľom riešiť inštitucionálnu fragmentáciu a nedostatočnú koordináciu. Národný úrad pre transparentnosť má šesť regionálnych kancelárií a zodpovedá za celkové plánovanie, koordináciu, dohľad a hodnotenie účinnosti všetkých kontrolných mechanizmov. Do pôsobnosti Národného úradu

²⁶ Transparency International Grécko: <https://www.transparency.org/en/countries/greece>.

²⁷ Rýchly prieskum Eurobarometra 502 (2020), korupcia.

²⁸ Rýchly prieskum Eurobarometra 482 (2019), postoj podnikov ku korupcii v EÚ.

²⁹ GRECO, správa *ad hoc* o Grécku (pravidlo 34); Európska komisia, Správa o krajine za rok 2020 – Grécko [SWD(2020) 507 final].

³⁰ Zásada *lex mitior* je zásada uplatňovania menej prísneho práva a predstavuje všeobecnú zásadu vnútroštátneho trestného práva, ako aj všeobecnú zásadu práva EÚ.

³¹ Podrobnejšie informácie: Európska komisia, Správa o krajine za rok 2020 – Grécko [SWD(2020) 507 final] s. 64 – 65.

³² Zákon č. 4622/2019.

pre transparentnosť patrí aj predchádzanie podvodom a korupcii vo verejnom sektore, ich odhaľovanie a riešenie, ako aj zvyšovanie informovanosti. Úrad je zodpovedný za celkovú koordináciu národného protikorupčného akčného plánu, ktorý je rámcom na plánovanie a monitorovanie úsilia na predchádzanie korupcii a na boj proti nej od roku 2013³³. Národný úrad pre transparentnosť spolupracuje s ďalšími správnymi orgánmi a prokuratúrami, ktoré majú právomoc ukladať správne sankcie, zatiaľ čo jeho inšpekčný audítor môže vykonávať predbežnú kontrolu alebo vyšetrovanie po nariadení generálneho prokurátora. Prevádzková nezávislosť a administratívna a finančná autonómia úradu sú zakotvené v zákone a jeho činnosť podlieha parlamentnej kontrole.

Za boj proti korupcii spáchanej politikmi a vysoko postavenými činiteľmi sú zodpovedné dve špecializované protikorupčné jednotky. Prokuratúru zodpovednú za hospodárske trestné činy a prokuratúru zodpovednú za korupčné prípady podporujú špeciálne vyšetrovanie agentúry, ako sú Generálne riaditeľstvo pre jednotku finančnej a hospodárskej trestnej činnosti (SDOE) a Finančná polícia. V súlade s konkrétnymi odporúčaniami od OECD sa Grécko usiluje vybaviť orgány zodpovedné za vyšetrovanie a trestné stíhanie primeranými ľudskými a technickými zdrojmi³⁴.

Podnikli sa dôležité kroky na riešenie prekážok pri trestnom stíhaní veľkej korupcie prostredníctvom ústavných zmien. V roku 2019 boli upravené ústavné ustanovenia týkajúce sa režimu imunity pre poslancov parlamentu a pre úradujúcich alebo bývalých ministrov. Za predchádzajúceho právneho režimu bola možnosť trestného stíhania úradujúcich a bývalých členov vlády prísne obmedzená zložitým a časovo náročným postupom spojeným s parlamentným schválením v rôznych krokoch trestného konania. Boli zrušené aj špeciálne premlčania, čím sa odstránili určité dôležité právne prekážky pre trestné stíhanie veľkej korupcie, predovšetkým pokiaľ ide o odstránenie lehoty, v ktorej má parlament prijať návrh na trestné stíhanie proti úradujúcim alebo bývalým ministrom³⁵. Príslušné ustanovenia nadobudli účinnosť 28. novembra 2019 a nebudú sa uplatňovať so spätnou platnosťou na už prebiehajúce konania.

V súčasnosti sa vykonáva niekoľko dôležitých protikorupčných reforiem zavedených v minulosti. Po sérii legislatívnych reforiem sa zaviedol moderný zákon o financovaní politických strán³⁶. Zdá sa však, že jeho plné vykonávanie je otáznne, keďže kontrolné mechanizmy zatiaľ nie sú úplne účinné a príslušný kontrolný parlamentný výbor dosiaľ neuložil žiadne sankcie žiadnej z politických strán³⁷.

Grécko vykonalo niekoľko reforiem na zlepšenie a posilnenie právneho rámca systému majetkových priznaní. Od roku 2016 sa majetkové priznania pre všetky dotknuté kategórie podávajú online³⁸ a systém je už plne funkčný. Príslušný zákon týkajúci sa majetkových priznaní a finančných záujmov zodpovedných osôb bol však v roku 2018 opäť zmenený, pričom sa stanovilo, že všetky dotknuté osoby budú musieť opätovne podať svoje majetkové

³³ Národný úrad pre transparentnosť (2018): Protikorupčný akčný plán na roky 2018 – 2021. Grécko prijalo svoj prvý národný protikorupčný akčný plán v marci 2013, ktorý bol neskôr aktualizovaný v auguste 2015.

³⁴ OECD (2018): *Phase 3bis follow-up: additional written report by Greece* (Monitorovanie fázy 3b: doplňujúca písomná správa o Grécku).

³⁵ Európska komisia, Správa o krajine za rok 2020 – Grécko [SWD(2020) 507 final].

³⁶ Zákon č. 3023/2002 v znení zmien zákonov č. 4304/2014, 4472/2017, 4475/2017, 4509/2017.

³⁷ Európska komisia, Správa o krajine za rok 2020 – Grécko [SWD(2020) 507 final].

³⁸ Pravidlá zverejňovania majetku sú stanovené v zákone č. 3213/2003, ako je platné po prijatí zákona č. 4571/2018.

priznania za roky 2015, 2016 a 2017³⁹. Toto sú štyri hlavné orgány zodpovedné za prijímanie a kontrolovanie majetkových priznaní: i) Parlamentný výbor pre vyšetrovanie majetkových priznaní (CIDA), takzvaný Výbor 3-A, ktorý pozostáva z 11 členov a je zodpovedný za dohľad a sankcie týkajúce sa financovania politických subjektov (ako sú strany a jednotlivci) a majetkových priznaní. Podporuje ho špeciálna služba zložená z 20 pracovníkov pod vedením odborníka vyslaného z Osobitného sekretariátu Finančného vyšetrovacieho úradu; ii) Jednotka Úradu na boj proti praniu špinavých peňazí (FIU) pre prešetrovanie zdrojov financovania, ktorá je zodpovedná za audit majetkových priznaní niekoľkých kategórií verejných činiteľov, ako aj jednotlivcov vykonávajúcich úlohy riadenia v konkrétnych súkromných právnych subjektoch; iii) Jednotka polície pre vnútorné záležitosti, ktorá je zodpovedná za audit majetkových priznaní policajných príslušníkov, a iv) riaditeľ Národného úradu pre transparentnosť, ktorý je zodpovedný za prijímanie a overovanie majetkových priznaní správnych kontrolných orgánov (inšpektorov, audítorov, vyšetrovateľov). Tieto štyri subjekty sú od seba navzájom nezávislé a neexistuje žiaden formálny mechanizmus spolupráce na koordinovanie ich činností. Okrem toho môžu majetkové priznania overovať *ad hoc* ďalšie orgány dohľadu v prípade, že dostanú sťažnosť⁴⁰.

Nedávnou reformou sa zavádzajú nové ustanovenia o konflikte záujmov. Vzťahujú sa na členov vlády, generálnych a osobitných tajomníkov, ako aj koordinátorov decentralizovaných správ, predsedov alebo vedúcich nezávislých orgánov a predsedov, podpredsedov, guvernérov, zastupujúcich guvernérov a výkonných riaditeľov verejných a súkromných právnych subjektov⁴¹ okrem osôb, ktoré sa na základe výnimky zakotvenej v ústave zodpovedajú len parlamentu, a nie vláde. V Kódexe štátnych zamestnancov sa opisuje niekoľko obmedzení a nezlučiteľností pre zamestnancov verejnej správy. Podobné ustanovenia pre poslancov parlamentu existujú v Kódexe správania poslancov parlamentu⁴². Porušenie týchto ustanovení môže viesť k disciplinárnemu priestupku⁴³.

Lobizmus v Grécku zostáva do značnej miery neregulovaný a rámec ochrany pre oznamovateľov je neúplný. V súčasnosti neexistujú žiadne konkrétne povinnosti na registráciu lobistov alebo na nahlasovanie kontaktov medzi verejnými činiteľmi a lobistami. Aktuálne sa však pripravuje návrh zákona. Neexistuje žiaden celkový právny rámec na ochranu oznamovateľov. Existujú určité ustanovenia na základe rámca „svedkov vo verejnom záujme“⁴⁴, ktorým sa zavádza obmedzená ochrana pred trestným stíhaním osôb, ktoré odhalia určité trestné činy vrátane korupcie. Podnikli sa určité kroky na zavedenie usmernení k ochrane oznamovateľov v súkromnom sektore⁴⁵ a legislatívna iniciatíva na vytvorenie účinného mechanizmu na ochranu oznamovateľov je súčasťou národného protikorupčného akčného plánu na roky 2018 – 2021, celkový rámec však zostáva nevypracovaný.

³⁹ Vládny vestník 186/A/30.10.2018. Zákom č. 4571/2018 sa vyžaduje, aby všetky kategórie povinných strán opätovne predložili svoje majetkové priznania za roky 2015, 2016 a 2017.

⁴⁰ Okrem toho Auditorský súd rozhoduje o prípadoch vyplývajúcich z auditu neoprávneného nárastu majetku osôb povinných podávať majetkové priznania (uvedené v článku 1 zákona č. 3213/2003), ktoré Generálna prokuratúra predkladá formou žaloby na Auditorskom súde po audite príslušnými správnyimi orgánmi. Cieľom auditu je odhaliť nárast majetku, ktorý sa zdá pochádzať z korupcie, a vyvodiť náležitú finančnú zodpovednosť (článok 3B ods. 4 a 12 zákona č. 3213/2003, článok 118 zákona č. 4700/2020).

⁴¹ Článok 71 zákona č. 4622/2019.

⁴² Článok 3 Kódexu správania poslancov parlamentu.

⁴³ Úrad Organizácie Spojených národov pre drogy a kriminalitu (2018), *Thematic Compilation of Relevant Information Submitted by Greece – Asset and interest Disclosure systems* (Tematický súbor relevantných informácií, ktorý predložilo Grécko – systémy zverejňovania majetku a záujmov).

⁴⁴ Zákon č. 4254/2014.

⁴⁵ OECD (2018) *Guidelines on Whistle-blower Protection for Companies in Greece* (Usmernenia k ochrane oznamovateľov pre spoločnosti v Grécku). Tieto usmernenia boli vypracované s podporou EÚ.

Pokiaľ ide o „jav otáčavých dverí“, právny rámec bol zmenený v roku 2019. Predtým bolo v právnych predpisoch stanovené, že vysokí verejní činitelia sa musia zdržať akejkoľvek súkromnej profesionálnej činnosti podobnej ich predchádzajúcim povinnostiam na obdobie 2 rokov. Porušenia ustanovení sa trestali niekoľkými sankciami, ako sú pokuty, zákaz vymenovania do funkcií verejnej správy na obdobie desiatich rokov a odstránenie z príslušného vnútroštátneho registra⁴⁶. Tieto ustanovenia však boli zrušené prostredníctvom nových zmien, ktorými sa zaviedlo skrátené obdobie na vyhýbanie sa konfliktom záujmov z dvoch rokov na jeden rok a odstránili sa sankčné ustanovenia⁴⁷. Nezávislá Etická komisia zriadená pri Národnom úrade pre transparentnosť je zodpovedná za udeľovanie tohto povolenia (alebo za povolenie tejto činnosti za určitých podmienok) a za navrhovanie sankcií v rámci zákona, ktoré má uložiť riaditeľ Národného úradu pre transparentnosť.

III. PLURALITA MÉDIÍ

Grécky právny rámec týkajúci sa plurality médií je založený na súbore ústavných záruk a legislatívnych opatrení. V ústave sa potvrdzuje najmä sloboda prejavu. Sú zavedené štruktúry na zabezpečenie plurality médií a tlačových práv. Grécke médiá bol ovplyvnené hospodárskou krízou, čo viedlo k zvýšenej finančnej zraniteľnosti mediálnych spoločností a novinárov⁴⁸.

Nezávislosť regulačného orgánu pre audiovizuálne mediálne služby je zaručená, má však nedostatok zdrojov. Národná rada pre rozhlas a televíziu (NCRTV) dohliada na rozhlasový a televízny trh a reguluje ho. Jej nezávislosť je zakotvená v ústave⁴⁹ a jej právny rámec je stanovený v zákone o médiách⁵⁰. Národná rada pre rozhlas a televíziu je deväťčlenný orgán, ktorý sa skladá z predsedu, podpredsedu a zo siedmich členov, ktorých vymenúva plenárne zasadnutie predsedov – osobitný orgán parlamentu zodpovedný za nominácie do nezávislých orgánov, v ktorom sú zastúpené všetky politické strany⁵¹. Podľa posúdenia nástroja Monitorovanie plurality médií 2020 (ďalej len „MPM 2020“) je jeho nezávislosť a účinnosť vystavená nízkemu riziku. V MPM 2020 sa zároveň uvádza, že neexistujú žiadne konkrétne záruky na zamedzenie svojvoľnému rozhodovaniu v mene štátu, pokiaľ ide o rozpočtové zdroje orgánu. Zároveň sa konštatuje, že napriek existencii pravidiel o nezlučiteľnosti nie sú postupy vymenúvania dostatočne transparentné a požadované kvalifikácie sa určujú všeobecne, čo nevylučuje výber členov na základe politických hľadísk⁵². Počas návštevy krajiny sa upozornilo na to, že Národná rada pre rozhlas a televíziu nemá dostatočné finančné a personálne zdroje na vykonávanie všetkých svojich úloh, predovšetkým pokiaľ ide o monitorovanie audiovizuálnych mediálnych služieb poskytovaných v regiónoch a na ostrovoch nachádzajúcich sa ďalej od Atén, ktoré nie je možné sledovať v hlavnom meste. Orgány začali proces transponovania revidovanej smernice o audiovizuálnych mediálnych službách⁵³. Touto smernicou sa posilňuje nezávislosť orgánov na reguláciu audiovizuálnych médií tým, že zabezpečuje, aby boli

⁴⁶ Článok 23 zákona č. 4440/2016.

⁴⁷ Zákon č. 4622/2019 (článok 119) „Výkonná moc: organizácia, činnosť a transparentnosť vlády, vládnych orgánov a ústrednej verejnej správy“, ktorý nadobudol účinnosť v auguste 2019.

⁴⁸ V roku 2020 bolo Grécko celosvetovo na 65. mieste vo svetovom rebríčku slobody tlače organizácie Reportéri bez hraníc.

⁴⁹ Článok 15 ods. 2 ústavy.

⁵⁰ Zákon č. 4339/2015 a aj zákony č. 1866/1989, 2328/1995, 2644/1998, 2863/2000 atď., v znení zmien.

⁵¹ Príspevok Grécka k Správe o právnom štáte 2020.

⁵² Monitorovanie plurality médií 2020.

⁵³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1808 zo 14. novembra 2018, ktorou sa mení smernica 2010/13/EÚ.

právne oddelené od svojich vlád a funkčne nezávislé od vlády a od akéhokoľvek iného verejného alebo súkromného subjektu.

Transparentnosť vlastníctva médií je zaručená len čiastočne, najmä v prípade audiovizuálnych mediálnych služieb. Zatiaľ čo audiovizuálne médiá majú nariadené oznamovať Národnej rade pre rozhlas a televíziu svoje štruktúry vlastníctva⁵⁴, tlačové médiá nemusia uvádzať svojho vlastníka na svojich výtlačkoch. Stojí však za zmienku, že na zaregistrovanie do registra regionálnej a miestnej tlače musia prevádzkovatelia médií poskytnúť vnútroštátnym orgánom informácie o vlastníctve⁵⁵. Zverejňovanie vlastníctva spravodajských médií verejnosti sa realizuje len čiastočne, najmä pokiaľ ide o konečných užívateľov výhod⁵⁶. V MPM 2020 sa transparentnosť vlastníctva médií posúdila ako vystavená strednému riziku a uviedlo sa, že „*vnútroštátne právne predpisy sa nevyznačujú jasnými ustanoveniami týkajúcimi sa zverejňovania vlastníctva spravodajských médií*“. Pokiaľ ide o transparentnosť vlastníctva online médií, grécke orgány oznámili, že Generálny sekretariát pre médiá a komunikácie spustil register online médií s názvom „e-media“⁵⁷. Tento register je určený všetkým vlastníkom médií s online prítomnosťou (webová lokalita) a podporuje ich v registrácii ich online činností.

Podľa zistení sú kritériá na distribúciu nepriamych štátnych subvencií spravodlivé. Z MPM 2020 vyplýva, že kritériá pre nepriame štátne subvencie, ako sú subvencie na poštovú distribúciu, znížená sadzba dane z pridanej hodnoty a sadzby za elektronické komunikačné služby, sú spravodlivé. Zainteresované strany však vyjadrili obavy spojené s nedostatočnou finančnou podporou vlády pre novinárov a s netransparentným pridelovaním štátnej reklamy súvisiacej s pandémiou⁵⁸. Grécke orgány uviedli, že Generálny sekretariát pre komunikácie a médiá dohliada na realizáciu komunikačných programov a opatrenia verejných služieb a organizácií. Každá služba alebo organizácia, ktorá prevádzkuje komunikačný program s rozpočtom nad 30 000 EUR, je povinná predložiť žiadosť na schválenie generálnym sekretariátom. Napriek tomu je podľa MPM 2020 transparentnosť politiky problematická, keďže sumy získané od oprávnených tlačených médií neboli prístupné verejnosti.

Sloboda prejavu je uznaná v ústave. Nedávnymi úpravami trestného zákona bol zrušený trestný čin rúhania. Jednou z možných sankcií za ohováranie je odňatie slobody. Právo na informácie je zakotvené v ústave. Ustanovuje sa aj právo na prístup k dokumentom, ktorými disponujú verejné orgány. Sú vymedzené obmedzenia v súlade s medzinárodnými normami a sú zavedené mechanizmy na odvolanie sa. Regulačný rámec na ochranu oznamovateľov, ktorí sú často dôležitým zdrojom pre novinárov, zostáva neúplný. K hlavným obavám podľa MPM 2020 patria nedostatočné mechanizmy na zabezpečenie dodržiavania profesionálnych štandardov v žurnalistickej praxi. Zainteresované strany oznámili, že etické orgány žurnalistických odborov nie sú veľmi aktívne a nie sú schopné účinne sledovať etickú

⁵⁴ Revidovaná smernica o audiovizuálnych mediálnych službách podporuje členské štáty, aby prijali legislatívne opatrenia, v ktorých sa ustanoví, aby poskytovatelia mediálnych služieb v ich jurisdikcii sprístupňovali informácie týkajúce sa ich štruktúry vlastníctva vrátane konečných užívateľov výhod.

⁵⁵ Články 20 a 22 zákona č. 4557/2018 o ustanoveniach týkajúcich sa Centrálného registra konečných užívateľov výhod.

⁵⁶ Monitorovanie plurality médií 2020. Podľa gréckych orgánov sú teraz na základe nového ministerského rozhodnutia (667/2020) všetky subjekty podnikajúce v Grécku povinné viesť osobitný register konečných užívateľov výhod, v ktorom sú dostupné informácie o konečných užívateľoch výhod daného subjektu, ako aj celý ich reťazec. Uplatňuje sa to aj na mediálne spoločnosti.

⁵⁷ Register E-media je dostupný tu: <https://emedia.media.gov.gr/>.

⁵⁸ Informácie získané v kontexte návštevy Grécka.

žurnalistiku či iné otázky, zároveň však upozornili na relatívne zdravé prostredie online médií v Grécku, najmä na miestnej úrovni⁵⁹.

Novinári čelia výzvam, pokiaľ ide o ich pracovné podmienky a bezpečnosť. Pracovné podmienky zostávajú problematické a novinári čelia útokom a ohrozeniu fyzickej integrity. V poslednom období bolo zaznamenaných niekoľko útokov na novinárov⁶⁰. Európske centrum pre slobodu tlače a médií (ECPMF) uvádza, že hlavné hrozby pre bezpečnosť novinárov v Grécku pochádzajú – až na niekoľko výnimiek – od ultrapravicových extrémistov⁶¹. V rokoch 2019 a 2020 platforma Rady Európy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov⁶² a platforma na mapovanie slobody médií⁶³ vydali deväť upozornení týkajúcich sa ohováračských kampaní proti novinárom, útokov na novinárov, ktorí sa zaoberajú otázkami migrácie a utečencov, ako aj štátneho financovania médií v súvislosti s pandémiou COVID-19. Žurnalistické odbory v Grécku poskytujú právnu pomoc, obmedzenú finančnú podporu a odbornú prípravu pre novinárov.

IV. INÉ INŠTITUCIONÁLNE OTÁZKY SÚVISIACE SO SYSTÉMOM BRZD A PROTIVÁH

Grécko je parlamentná demokracia s jednokomorovým parlamentom. Deľba moci je zakotvená v ústave⁶⁴. Legislatívna právomoc je zverená parlamentu a prezidentovi⁶⁵ a právo zavádzať právne predpisy prináleží parlamentu a vláde.

Legislatívny proces prechádza reformným úsilím na normalizovanie a zefektívnenie prípravnej fázy a zlepšenie jeho kvality. Pre grécku legislatívnu realitu bol až donedávna príznačný nedostatok súdržnosti a veľký stupeň fragmentácie, čo sa začalo označovať pojmom „*polynómia*“ či dokonca „*kakonómia*“, pričom situácia sa ešte zhoršila nedostatkom autoritatívnej a komplexnej kodifikácie v právnych predpisoch⁶⁶. V záujme riešenia týchto výziev sa legislatívnou iniciatívou v roku 2019⁶⁷ nanovo vymedzil a vypracoval normatívny rámec pre dobré legislatívne a kodifikačné postupy. Viedlo to k nedávnomu rozpracovaniu a prijatiu štandardizovaných metód stanovených v príslušných príručkách, ktoré sa distribuovali pre celú správu a sú dostupné online⁶⁸.

Komplexná reforma zákonodarných postupov zameraná na posilnenie kvality právnych predpisov. Vykonávanie posúdení vplyvu a konzultovanie so zainteresovanými stranami až donedávna nepatrilo medzi dobre etablované postupy pri schvaľovaní právnych predpisov. Cieľom zákona o výkonnej moci z roku 2019⁶⁹ je komplexná reforma zákonodarných

⁵⁹ Monitorovanie plurality médií 2020.

⁶⁰ V decembri 2018 bombový útok na televíznu stanicu SKAI TV v Aténach spôsobil rozsiahle škody. V máji 2019 bol podpaľáčskym útokom zničený automobil reportéra pre CNN Grécko. Európske centrum pre slobodu tlače a médií (ECPMF) uvádza, že takisto v roku 2019 anarchisti vtrhli do centrály novin Athens Voice a zničili vybavenie kancelárií, počítače a nábytok.

⁶¹ Európske centrum pre slobodu tlače a médií (2019), Grécko: Nová demokracia – nová sloboda tlače?

⁶² Rada Európy, platforma na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov.

⁶³ ECPMF, Mapovanie slobody médií.

⁶⁴ Článok 26 ústavy.

⁶⁵ Pozri predchádzajúcu poznámku.

⁶⁶ Sotiropoulos/Christopoulos, „Polynómia a kakonómia v Grécku“, Dianeosis 2017 („*Πολυνομία Και Κακονομία Στην Ελλάδα*“); pozri aj: Európska komisia, Správa o krajine za rok 2019 – Grécko, SWD(2019) 1007 final, s. 55.

⁶⁷ Zákon č. 4622/2019 o výkonnej moci, oddiel 3, kapitola C, „Proces navrhovania zákonov a dobré legislatívne postupy“, články 57 – 64 a kapitola D, „Kodifikácia a preskúmanie práva“, články 65 – 67.

⁶⁸ Príručky k právnej kodifikácii, legislatívnej metodike a posúdeniam vplyvu.

⁶⁹ Zákon č. 4622/2019.

postupov na základe zásad a techník lepšej tvorby práva s dôrazom na posilnenie úlohy posúdení vplyvu. Zákomom bol vytvorený aj nezávislý vedecký hodnotiaci orgán s účasťou právnikov aj ekonómov a posilnilo sa inštitucionálne nastavenie pre právnu kodifikáciu a reformu. Vykonávanie zákona o výkonnej moci prebieha. Orgány nedávno prijali podrobný legislatívny metodologický manuál a vzorový dokument na komplexné posúdenie vplyvu⁷⁰. Zainteresované strany, ako sú Grécka národná inštitúcia pre ľudské práva⁷¹ alebo Grécky ombudsman⁷² upozornili na skutočnosť, že nedostávajú návrhy zákonov, a preto nemajú dostatok času na podrobné pripomienkovanie ustanovení. Okrem toho je čas poskytnutý na verejnú konzultáciu často veľmi krátky. Nový proces tvorby práva sa zameriava na riešenie týchto nedostatkov. Okrem toho orgány informovali o vynaloženom úsilí na obmedzenie využívania zrýchlených konaní a mimoriadnych nariadení v procese tvorby práva.

Dodržiavanie základných a ústavných práv je zabezpečené niekoľkými spôsobmi vrátane nezávislých orgánov. Keďže v Grécku nie je žiaden formálny ústavný súd, grécka ústava umožňuje každému sudcovi určiť, či na základe zákona, ktorý je v rozpore s ústavou, došlo k porušeniu ústavných práv osoby⁷³. V dôsledku existencie tohto systému rozptýleného ústavného preskúmania majú všetky súdy právomoc preskúmať ústavnosť zákonov⁷⁴. Podľa Ústavy z roku 1975 bol však vytvorený špeciálny *ad hoc* súd – Najvyšší špecializovaný súd⁷⁵. Do jeho obmedzenej jurisdikcie patrí preskúmanie ústavnosti právnych predpisov *ex post* v prípade nezhody medzi najvyššími súdmi. Jeho rozsudky týkajúce sa ústavnosti zákonných ustanovení, ktoré podliehajú jeho kontrole, sú záväzné pre všetky súdy. Úlohou Gréckeho ombudsmana, ktorý je nezávislým správnym orgánom zriadeným v roku 1997, je plniť funkciu sprostredkovateľa medzi občanmi a verejnými službami, miestnymi orgánmi verejnej správy, verejnoprávnymi orgánmi a službami s cieľom chrániť občianske práva, bojovať proti nesprávnym úradným postupom a zabezpečovať súlad s riadnym procesom⁷⁶. Grécko ďalej v roku 1998 zriadilo Národný výbor pre ľudské práva ako národnú inštitúciu pre ľudské práva, ktorý koná ako nezávislý poradný orgán štátu v otázkach súvisiacich s ochranou a podporou ľudských práv. V marci 2017 mu bol v súlade so všeobecnými zásadami OSN⁷⁷ znovu udelený akreditačný status A.

Prístup k informáciám vrátane administratívnych rozhodnutí je zaistený a transparentnosť zabezpečená prostredníctvom politiky o prístupe k vládnym informáciám. Grécko od roku 2010 prevádzkuje elektronickú platformu („Di@vgeia“), do ktorej všetky verejné orgány musia nahrať každý administratívny akt, okrem iného vrátane

⁷⁰ Vypracovanie týchto dokumentov technicky podporila Európska komisia, pozri: Európska komisia, Správa o sprísnenom dohľade z mája 2020, s. 27 a 103.

⁷¹ Informácie získané v kontexte návštevy Grécka.

⁷² ENNRHI, Právny štát v Európskej únii, s. 115.

⁷³ Článok 87 ods. 2 ústavy, ktorým sa stanovuje, že sudcovia nie sú povinní dodržiavať ustanovenia uzákonené v rozpore s ústavou. Článkom 93 ods. 4 ústavy sa stanovuje, že súdy majú povinnosť neuplatňovať predpis, ktorého obsah je v rozpore s ústavou.

⁷⁴ Pozri napr.: Contiades, Papacharalambous a Papastilianos, *The Constitution of Greece: EU Membership Perspectives* (Ústava Grécka: perspektívy členstva v EÚ), v: *National Constitutions in European and Global Governance: Democracy, Rights, the Rule of Law (Národné ústavy v európskej a globálnej správe: Demokracia, práva, právny štát)*, 2019, s. 642 – 643.

⁷⁵ Článok 100 ústavy.

⁷⁶ Grécky ombudsman je aj vnútroštátnym subjektom pre rovnaké zaobchádzanie s mandátom na boj proti diskriminácii a podporu zásady rovnakého zaobchádzania bez ohľadu na pohlavie, rasový alebo etnický pôvod, rodinný stav alebo spoločenské postavenie, náboženstvo alebo vieru, zdravotné postihnutie alebo chronickú chorobu, vek, sexuálnu orientáciu a rodovú identitu.

⁷⁷ Zásady týkajúce sa postavenia vnútroštátnych inštitúcií na podporu a ochranu ľudských práv (parížske zásady), prijaté rezolúciou Valného zhromaždenia OSN 48/134 z 20. decembra 1993.

rozhodnutí o vymenovaní, udelení grantu, presune personálu a rozhodnutí o štátnych subvenciách určených občanom⁷⁸. Príslušnými právnymi predpismi sa ďalej stanovuje, že žiaden zákon sa nepovažuje za platný, pokiaľ sa najprv nenahrá a nezobrazí na elektronickej platforme, ku ktorej má priamy prístup každá zainteresovaná osoba⁷⁹.

Sloboda združovania zakotvená v ústave, neexistuje však žiaden osobitný podporný rámec pre občiansku spoločnosť. Grécke orgány oznámili, že súčasným právnym rámcom sa nestanovujú konkrétne ustanovenia týkajúce sa zriadenia a prevádzky mimovládnych organizácií⁸⁰. V roku 2018 bol však spoločným ministerským rozhodnutím⁸¹ zriadený „register členov gréckych a zahraničných mimovládnych organizácií“, ktorý bol následne ďalej upravený v roku 2020⁸². Týmto následným zákonom sa zaviedli a postupne rozšírili pravidlá na registráciu a certifikáciu gréckych a zahraničných mimovládnych organizácií pôsobiacich v oblasti azylu, migrácie a sociálnej inklúzie, stanovujú sa ním podmienky na registrovanie organizácií a ministerstvu pre migráciu a azyl sa udeľujú právomoci na stanovenie doplňujúcich požiadaviek na registráciu mimovládnych organizácií. Je to predmetom kritiky od mnohých zainteresovaných strán, pretože sa domnievajú, že nariadenia týkajúce sa fungovania mimovládnych organizácií obsahujú príliš prísne a neprimerané požiadavky na registráciu a certifikáciu⁸³. Zároveň bol v Grécku zaznamenaný nárast útokov na mimovládne organizácie, ktoré pracujú s utečencami a migrantmi⁸⁴, a vzniká znepokojenie, že „priestor občianskej spoločnosti“ určený na činnosti občianskej spoločnosti sa v Grécku od roku 2019 zúžil⁸⁵.

⁷⁸ Elektronická platforma je dostupná tu: <https://diavgeia.gov.gr/en>.

⁷⁹ Zákon č. 4210/2013.

⁸⁰ Príspevok Grécka k Správe o právnom štáte 2020, bod 45.

⁸¹ Spoločné ministerské rozhodnutie 7586/18.

⁸² Zákon č. 4662/2020, ďalej zmenený zákonom č. 4686/2020.

⁸³ Refugee Support Aegean, *New Rules on Civil Society Supporting Refugees and Migrants in Greece* (Nové pravidlá pre občiansku spoločnosť podporujúcu utečencov a migrantov v Grécku), 2020, s. 1 – 3. Rada odborníkov na právo mimovládnych organizácií, Konferencia medzinárodných mimovládnych organizácií Rady Európy, CONF/EXP(2020)4, s. 23.

⁸⁴ Príspevok od organizácie Front Line Defenders k Správe o právnom štáte 2020, s. 2 – 3.

⁸⁵ Príspevok od organizácie Greenpeace k Správe o právnom štáte 2020, s. 2; pozri aj rating organizácie CIVICUS: Monitorovanie priestoru občianskej spoločnosti; ratingy sú na stupnici piatich kategórií vymedzené ako: otvorený, zúžený, obmedzovaný, potlačovaný a uzavretý.

Príloha I: Zoznam zdrojov v abecednom poradí*

* Zoznam príspevkov prijatých v rámci konzultácií k Správe o právnom štáte 2020 sa nachádza na (webové sídlo KOMISIE).

Centrum pre pluralitu a slobodu médií (2020), Monitorovanie plurality médií 2020. <https://cmpf.eu.europa.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020>.

Centrum pre pluralitu a slobodu médií (2020), Monitorovanie plurality médií 2020 – infografika k dekriminalizácii ohovárania. https://cmpf.eu.europa.eu/wp-content/uploads/2019/01/decriminalisation-of-defamation_Infographic.pdf.

CIVICUS, Monitorovanie priestoru občianskej spoločnosti. <https://monitor.civicus.org/country/greece/>.

Contiades, Papacharalambous a Papastilianos (2019), *The Constitution of Greece: EU Membership Perspectives* (Ústava Grécka: perspektívy členstva v EÚ).

Európska komisia (2019), Správa o krajine – Grécko, SWD(2019) 1007 final.

Európska komisia (2020), porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície.

Európska komisia (2020), Správa o krajine – Grécko, SWD(2020) 507 final.

Európska komisia (2020), Správa o sprísnenom dohľade: inštitucionálny dokument č. 127.

Európska sieť národných inštitúcií pre ľudské práva (2020), príspevok Európskej siete národných inštitúcií pre ľudské práva ku konzultácii so zainteresovanými stranami na účely Správy o právnom štáte 2020.

Európske centrum pre slobodu tlače a médií (2019), Grécko: Nová demokracia – nová sloboda tlače? <https://www.ecpmf.eu/greece-new-democracy-new-press-freedom/>.

Európske centrum pre slobodu tlače a médií, Mapovanie slobody médií: Grécko. <https://www.mappingmediafreedom.org/country-profiles/greece/>.

Európsky portál elektronickej justície, justičné systémy v členských štátoch – Grécko. https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems_in_member_states-16-el-en.do?member=1.

Front Line Defenders (2020), príspevok organizácie Front Line Defenders k Správe o právnom štáte 2020.

Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu (2019), rýchly prieskum Eurobarometra 482: postoj podnikov ku korupcii v EÚ.

Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu (2019), štandardný prieskum Eurobarometra 91.

Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu (2020), osobitný prieskum Eurobarometra 502: korupcia.

Grécka vláda (2020), príspevok Grécka k Správe o právnom štáte 2020.

Grécka vláda, online platforma Di@vgeia. <https://diavgeia.gov.gr/en>.

Grécka vláda, register online médií. <https://emediamedia.gov.gr/>.

GRECO (2018), štvrté kolo hodnotenia, predchádzanie korupcii v Grécku vo vzťahu k poslancom parlamentu, sudcom a prokurátorom, správa o plnení odporúčaní.

GRECO (2019), správa *ad hoc* o Grécku (pravidlo 34).

Greenpeace (2020), príspevok organizácie Greenpeace k Správe o právnom štáte 2020.

Ministerstvo digitálnej správy, Di@vgeia: Iniciatíva programu pre transparentnosť. <https://diavgeia.gov.gr/en>.

Ministerstvo spravodlivosti (2020), komuniké z 25. mája 2020. <https://www.ministryofjustice.gr/?p=5108>.

Národný úrad pre transparentnosť (2018), protikorupčný akčný plán na roky 2018 – 2021. <http://www.gsac.gov.gr/attachments/article/234/National%20Anti-Corruption%20Action%20Plan%202018-2021.pdf>.

OECD (2018), *Assessment and Review of Asset Recovery Institutional Arrangements in Greece* (Posúdenie a preskúmanie inštitucionálnych opatrení na vymáhanie majetku v Grécku).

OECD (2018), *Guidelines on Whistle-blower Protection for Companies in Greece* (Usmernenia k ochrane oznamovateľov pre spoločnosti v Grécku). <https://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/OECD-Guidelines-Whistleblower-Protection-Companies-in-Greece-ENG.pdf>.

OECD (2018): *Phase 3bis follow-up: additional written report by Greece* (Monitorovanie fázy 3b: dopĺňujúca písomná správa o Grécku). [https://one.oecd.org/document/DAF/WGB\(2018\)43/en/pdf](https://one.oecd.org/document/DAF/WGB(2018)43/en/pdf).

Pikrammenos (2019), *Judicial territorial planning: a choice of the legislator with a major import for the judicial system* (Súdne územné plánovanie: voľba zákonodarcu s veľkým významom pre systém súdnictva).

Rada Európy, Konferencia medzinárodných mimovládnych organizácií, Rada odborníkov na právo mimovládnych organizácií, Stanovisko k zlučiteľnosti nedávnych a plánovaných zmien gréckych právnych predpisov o registrácii MVO s európskymi štandardmi, 2. júl 2020. <https://www.coe.int/en/web/ingo/-/greek-legislation-on-ngo-registration>.

Rada Európy, platforma na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov – Grécko. <https://www.coe.int/en/web/media-freedom/greece>.

Rada Európy: Výbor ministrov (2016), odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy CM/Rec(2016)4 o ochrane žurnalistiky a bezpečnosti novinárov a iných mediálnych aktérov.

Refugee Support Aegean (2020), *New Rules on Civil Society Supporting Refugees and Migrants in Greece* (Nové pravidlá pre občiansku spoločnosť podporujúcu utečencov a migrantov v Grécku). https://rsaegean.org/wp-content/uploads/2020/05/RSA_Comments_NGO_Registry.pdf.

Reportéri bez hraníc (2020), svetový rebríček slobody tlače. <https://rsf.org/en/ranking>.

Reuters Institute a University of Oxford, *Digital News Report: Greece* (Správa o digitálnom spravodajstve: Grécko). <http://www.digitalnewsreport.org/survey/2020/greece-2020/>.

Sotiropoulos a Christopolous (2017), *Polynomia and Kakonomia in Greece* (Polynómia a kakonómia v Grécku).

Transparency International (2020), príspevok organizácie Transparency International k Správe o právnom štáte 2020.

Transparency International, Index vnímania korupcie: Grécko. <https://www.transparency.org/en/countries/greece>.

Úrad Organizácie Spojených národov pre drogy a kriminalitu (2018), *Thematic Compilation of Relevant Information Submitted by Greece – Asset and interest Disclosure systems* (Tematický súbor relevantných informácií, ktorý predložilo Grécko – systémy zverejňovania majetku a záujmov). https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art_8_Financial_disclosure_declaration_of_assets/Greece.pdf.

Virtuálna návšteva Grécka v kontexte Správy o právnom štáte 2020.

PRÍLOHA II: Návšteva Grécka

Útvary Komisie absolvovali v júni 2020 virtuálne stretnutia s týmito subjektmi:

- Výbor 3A
- Aténska advokátska komora
- Štátna rada
- Auditorský súd
- Kabinet tajomníka ministra
- Finančná spravodajská jednotka
- Generálny tajomník pre právne a parlamentné záležitosti
- Grécky národný regulačný orgán pre audiovizuálne médiá
- Únia novinárov Makedónie a Trácie
- Ministerstvo spravodlivosti
- Národný úrad pre transparentnosť
- Ombudsman
- Prokuratúra pre hospodárske trestné činy a oddelenie Finančnej polície
- Osobitná agentúra na podporu Výboru pre audit politického financovania
- Najvyšší súd

* Komisia sa na viacerých horizontálnych stretnutiach stretla aj s týmito organizáciami:

- Amnesty International
- Únia občianskych slobôd pre Európu
- Civil Society Europe
- Konferencia európskych cirkví
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law
- Európske centrum pre slobodu tlače a médií
- Európske občianske fórum
- Free Press Unlimited
- Front Line Defenders
- ILGA-Europe
- Medzinárodná komisia právnikov
- Medzinárodná federácia pre ľudské práva
- Medzinárodný tlačový inštitút
- Platforma pre celoživotné vzdelávanie
- Open Society Justice Initiative/Open Society European Policy Institute
- Reportéri bez hraníc
- Transparency International EU

